

(Artikeln kommer presenteras nedan)

7578

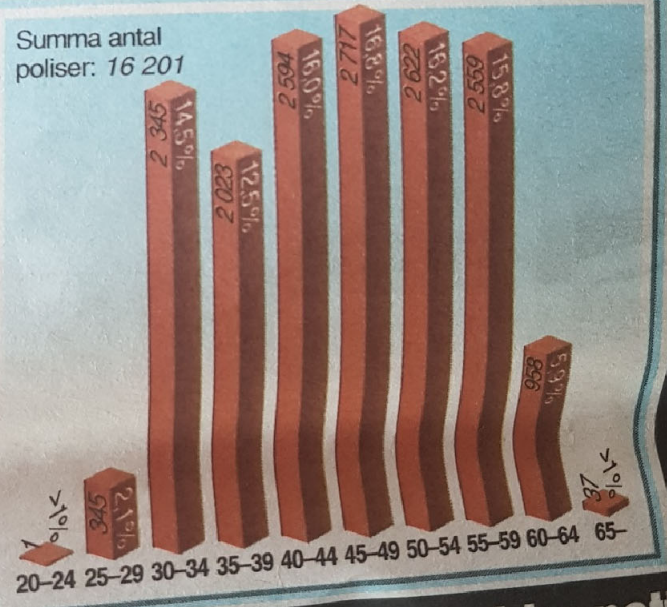
■ ■ Polisen är i kris.
 ■ ■ Forskaren Stefan Holgersson har granskat polisens arbete på 29 orter i Sverige. Han fann grava brister.
 ■ ■ I tre dagar kommer Aftonbladet att berätta om byråkrati, ointresserade chefer, underbemannning, politiska beslut – och lata poliser.

Zendry Svårdkrona
 zendry.svardkrona@aftonbladet.se

Foto: Ulf Höjer
 ulf.hojer@aftonbladet.se

Åldersfördelningen inom polisen

Var tionde får inte jobba natt

■ ■ Sveriges poliser är gamla. Mer än var tredje polis är över femtio år och kan inte förväntas jobba i yttre tjänst. I dag har var tionde polis intyg från läkare på att de inte får jobba natt. Polisförbundet har träffat en principöverenskommelse som innebär att polisens pensionsålder sänks från dagens 65 år till 60 år. Den nya pensionsaldern träder i kraft år 2001. Ett tusental poliser är berörda nästa år och med den åldersstruktur som råder blir polisbristen än mer påtaglig inom några få år.

■ ■ Utbildningen av nya poliser håller inte samma takt, och det tidigare treåriga intagningsstoppet på Polishögskolan har satt sina spår i organisationen.

Var tionde får inte jobba natt

■ ■ Sveriges poliser är gamla. Mer än var tredje polis är över femtio år och kan inte förväntas jobba i yttre tjänst. I dag har var tionde polis intyg från läkare på att de inte får jobba natt. Polisförbundet har träffat en principöverenskommelse som innebär att polisens pensionsålder sänks från dagens 65 år till 60 år. Den nya pensionsåldern träder i kraft år 2001. Ett tusental poliser är berörda nästa år och med den åldersstruktur som råder blir polisbristen än mer påtaglig inom några få år.

■ ■ Utbildningen av nya poliser håller inte samma takt, och det tidigare treåriga intagningsstoppet på Polishögskolan har satt sina spår i organisationen.

Polisinspektören och doktoranden Stefan Holgersson fick uppdraget att utreda polisens effektivitet.

Hans dom är hård – svensk polis är i kris.

Politiska beslut, dålig organisation och ointresserade polischefer ligger bakom.

– Det ges mer utbildning och ställs högre krav på våra hundar än på personalen, säger han.

Stefan Holgersson är anställd på Stockholmspolisens forsknings- och utvecklingsenhet. Han är också doktorand vid Linköpings universitet med inriktning på verksamhetsdiagnoser och

Han har kartat polisens problem

förändringsanalyser i organisationer.

Vid sidan av tjänstgör han 20–30 timmar extra i veckan som ordningspolis i Stockholm.

För två år sedan fick han Stockholmspolisens och Rikspolisstyrelsens uppdrag att utreda hur polisen kan uppnå kvalitet och effektivitet i sitt arbete.

Stefan Holgersson har arbetat på 29 olika orter i Sverige.

"Total frånvaro av krav och utbildning"

I rapporten "Förändringsbehov inom polismyndigheten" listar han främst tre orsaker till polisens problem:

1) Chefernas bristande

v
2
ä
i
a
3)
bi
sk
–
poli

tlagt blem

verksamhetsintresse.

2) Politiker som avgör vad som är prioriterade områden, men inte ger polisens verktygen för att bekämpa brott.

3) Total frånvaro av krav, utbildning och feedback för enskilda poliser.

– Under utbildningstiden på polishögskolan ställs det en rad

krav som måste uppfyllas. Men efteråt – i arbetslivet – finns det inga krav alls.

– Under de här omständigheterna kan poliser tappa motivationen och bli lata, säger Stefan Holgersson.

"Polisen har missat kärnverksamheten"

Stefan Holgerssons forskning får stöd av polisprofessorn Leif G W Persson.

– Polisen har missat kärnverksamheten, har en för liten bas och oklara ledningsförhållanden, säger han.

En annan faktor han tycker är märklig inom polisen är

den stora variationen i flit.

– Hur kan det komma sig att vissa människor är så otroligt lata, medan andra så flitiga. Inget företag skulle acceptera den variationen i arbetsinsats, men hos polisen är det okej, säger Leif G W Persson.

"Svårt att motivera polismännen"

Frånvaron av krav är en orsak till att duktiga poliser tappar motivation.

En annan är att det inte finns något egentligt stöd för poliser som råkar illa ut i jobbet.

– Att få ett näsben avslaget eller bli spottad på är någonting

polis
dom
då n
jobb
och
got
Holg
Ha
kons
ten f
som
prob
ka.

– I
tem
lage
Fl

frus
fer

... sig att
roligt la-
ga. Inget
tra den
ts, men
iger Leif

**vera
n"**
en orsak
ppar mo-
nte finns
r poliser
slaget el-
göning

poliser får räkna med resonerar domstolsväsendet. Hur ska man då motivera poliser att fortsätta jobba när de riskerar att få stryk och gärningsmännen inte får något reellt straff? säger Stefan Holgersson.

Han säger att det fått allvarliga konsekvenser när det gäller hoten från mc-klubbarna. Polismän som efter hot från mc-gäng löst problemet genom att hota tillbaka.

- Faran med ett svagt rättssystem är att poliser själva börjar ta lagen i egna händer.

Flera kollegor har berättat om frustrationen över att höga chefer inte är intresserade av verk-

samheten. Det viktigaste är att uppfylla mål så att statistikstaplarna ser bra ut.

- Alkoholtesterna är ett sådant typiskt exempel. Ledningen frågar sig inte vad syftet är. Det viktiga är att göra så många blås som möjligt.

"Hade fått sparken inom näringslivet"

Enligt Stefan Holgersson finns också många chefer som är direkt olämpliga att leda verksamheten.

- Om en chef i det privata näringslivet misslyckats så kapitalt med sina verksamhetsmål som vissa polischefer gjort hade de

fått sparken direkt. Tyvärr saknar politikerna och polisledningen kurage att göra sig av med dessa, säger Stefan Holgersson.

Ett annat problem som Stefan Holgersson pekar på är att politikerna sätter upp mål för polisens arbete men ger dem inte de verktyg de behöver.

- I dag saknar vi lagstöd för att arbeta förebyggande. Om polisen inte får förutsättningar att klara arbetet genom ändrade lagar blir det moraliskt nedbrytande.

Ett sådant exempel är personuppgiftslagen som hindrar polisen från att arbeta preventivt. Polisens datasystem får inte användas för

som hittas i andra delar av landet på grund av att det är jobbigt att skriva in beslag.

- Eller också vidtar man inga åtgärder mot narkotikapåverkade personer på grund av att det tar lång tid.
Zendry Svärdkrona

Från Jokkmokk till Malmö

Polismyndigheter där polisen och doktoranden Stefan Holgersson tjänstgjort som polis. Vid varje ställe har han tjänstgjort en till tre veckor: Jokkmokk, Haparanda, Kalix, Umeå, Sollefteå, Kramfors, Östersund, Sundsvall, Sveg, Mora, Falun, Borlänge, Gävle, Hagfors, Munkfors, Västerås, Örebro, Stockholm (samtliga polisdistrikt), Eskilstuna, Arvika, Norrköping, Jönköping, Göteborg, Växjö, Halmstad, Ronneby, Karlskrona, Lund och Malmö.

brottsförebyggande arbete.

- Det innebär till exempel att om ett villaområde drabbas av en inbrottsvåg får vi inte gå in och göra jämförelser för tillvägagångssättet. Det sätter Datainspektionen stopp för, säger Stefan Holgersson.

Zendry Svärdkrona

**Två poliser
- på 90 000
invånare
VÄND!**

nav hittat på Jupiters måne

...a-
ta
er
... yta. Tidigare databäntade från Jupiters andra månar, Europa och Callisto, har sedan indikerat att där

Ganymedes, som är större än planeterna Merkurius och Pluto, tycks gömma ett tjockt lager av smält

Teckning: AP

En omkom i krock med buss

En man dog i en trafikolycka mellan en buss och en personbil på riksväg 32 norr om Tranås på i går eftermiddag.

sida av vägen och frontalkrockade med bussen. Bilföraren omkom och busschauffören chockades svårt. I bussen färdades ett

”MED VÅLD” En av
ens kris menar Stefan
å att anställda som rä-
e får det stöd de behö-
en avslaget är någon-
a med resonerar dom-

En polis låg bakom hälften av rapporterna

Under sitt arbete stötte Stefan Holgersson på en stor variation i flit hos olika polis-
män.

– Det finns vissa poliser som inte arbe-
tat på flera år, säger han.

Alla de orsaker till polisens kris som Stefan
Holgersson pekar på leder i förlängningen till att
poliserna blir omotiverade, slutar arbeta och förslö-
as.

– Vissa stoppar aldrig bilar, en del reagerar inte
för lagbrott och struntar i att göra ingripanden.

Aftonbladet har tagit del av uppgifter ur poli-
sens datasystem som visar hur det kan se ut.

● Av 50 primärrapporter under ett år som
gällde ordningsstörande brott som leder till
böter låg en och samma polis bakom mer än
hälften. I distriktet tjänstgjorde 25 poliser i
yttre tjänst.

● Den flitigaste hade varit med vid 44 av dessa
tillfällena.

● Han hade skrivit 27 rapporter.

● 12 av polismännen skrev ingen rapport alls.

Stefan Holgersson har stött på andra exempel.

– När det finns risk för bråk på en viss plats har
det hänt att patrullen ser till att hålla sig så långt
borta som möjligt för att slippa bli inblandade.

Ett annat exempel gäller lathet.

– En del tycker pappersarbete är jobbigt. Gods
som hittas i bilar eller lägenheter tas inte med på
grund av att det är jobbigt att skriva in beslag.

– Eller också vidtar man inga åtgärder mot nar-
kotikapåverkade personer på grund av att det tar
lång tid.

Zendry Svärdröna

Från Jokkmokk till Malmö

■ ■ Polismyndigheter där polisen och doktoran-
den Stefan Holgersson tjänstgjort som polis. Vid
varje ställe har han tjänstgjort en till tre veckor:
Jokkmokk, Haparanda, Kalix, Umeå, Sollefteå,
Kramfors, Östersund, Sundsvall, Sveg, Mora,
Falun, Borlänge, Gävle, Hagfors, Munkfors, Väs-
terås, Örebro, Stockholm (samtliga polisdistrikt),
Eskilstuna, Arvika, Norrköping, Jönköping, Gö-
teborg, Växjö, Halmstad, Ronneby, Karlskrona,
Lund och Malmö.

Två polismän vakar över 90 000 invånare

HINNER INTE FÖREBYGGA BROTT I Karlskrona, där polisinspektör Per Johansson tjänstgör, ska sex poliser tjänstgöra under ett pass. Men vissa nätter är de bara två. "Personalbristen har gjort att vi förlorat möjligheten att arbeta preventivt", säger han. Foto: ULF HÖJER

"Den extrema arbetsbelastningen sliter ut personalen"

KARLSKRONA. Vissa nätter finns bara två polismän i tjänst – i ett område med nära 90 000 invånare.

En vanlig fylla i Ronneby kan tömma även grannkommunen Karlskrona på polismän.

Situationen i Karlskrona är inte unik. Ett litet antal poliser, hög medelålder och sjukskrivningar gör det svårt att fylla bemanningen. Ibland finns bara två poliser i yttre tjänst – i två kommuner.

I Karlskrona ska sex poliser tjänstgöra under ett pass. Men vissa nätter finns det bara två.

Polisinspektör Per Johansson, 31, vid ordningspolisen, är mycket kritisk.

Får prioritera det som är viktigast

– Personalbristen har gjort att vi förlorat möjligheten att arbeta preventivt, säger han. Vaktavväxande befäl får hela tiden prioritera vad som är viktigast

och allmänheten får vänta om brottet blir bedömt som mindre viktigt.

Den höga medelåldern och sjukskrivningar leder till att polismän ständigt flyttas runt på övertid, för att täcka upp hål.

En vanlig fylla tömmer Karlskrona på poliser

– Men det går inte i längden. Personalen slits ut genom den extrema arbetsbelastningen och detta leder till fler sjukskriv-

ningar, säger Per Johansson.

En vanlig fylla i Ronneby kvällen tömmer även grannstaden Karlskrona på poliser. Det blir fritt fram för kriminella under flera timmar. Ronneby saknar nämligen egna fyllceller.

– Jag upplever oss som en städpatrull vars enda uppgift är att samla ihop uppgifter till försäkringsbolagen, säger Per Johansson.

Zendry Svårdkrona
zendry.svardkrona@fortifik.se

Poliserna ska bli bättre på livräddning

I somras infördes en ny regel om att polismän ska kunna utföra sjukvård.

Men det finns ingen utbildning för instruktörerna.

Vartannat år ska poliser gå kurs i livräddning och akutsjukvård.

Ansvar ligger på respektive polismyndighet. Utbildningen ska ledas av en instruktör som blivit

godkänd av Rikspolisstyrelsen, men någon sådan utbildning finns inte.

Åtta timmars utbildning vartannat år

– Vi har uppmärksammat rikspolisstyrelsen på detta, säger Marianne Sparrind, lärare i akutsjukvård på polishögskolan.

Minst åtta timmar vartannat år ska poliser utbildas i livräddning och akutsjukvård.

– Det är ett absolut minimum, säger Marianne Sparrind.

Krav på kunskap i akutsjukvård hänger samman med Osma Vållöfallet och den uppmärksamhet dödsfallet ledde till.

Zendry Svårdkrona

Snart flyge

Män vakar invånare

polisinspektör Per Johansson tjänstgör, ska sex poliser tjänst-
en har gjort att vi förlorat möjligheten att arbeta preventivt", sä-
Foto: ULF HÖJER

ingen sliter ut personalen"

och allmänheten får vänta om
rottet blir bedömt som mindre
iktigt.

Den höga medelåldern och
jukskrivningar leder till att polis-
nän ständigt flyttas runt på över-
tid, för att täcka upp hål.

En vanlig fylla tömmer Karlskrona på poliser

Men det går inte i längden.
Personalen slits ut genom den
extrema arbetsbelastningen

ningar, säger Per Johansson.

En vanlig fylla i Ronneby kvälls-
tid tömmer även grannstaden
Karlskrona på poliser. Det blir
fritt fram för kriminella under fle-
ra timmar. Ronneby saknar näm-
ligen egna fylleceller.

Jag upplever oss som en städ-
patrull vars enda uppgift är att
samla ihop uppgifter till försäk-
ringsbolagen, säger Per Johans-
son.

Zendry Svärskrona
@afnbladet.se

Jonas Hansson har ett
förlutet som hockey-
spelare i Björklöven.
"Inom polisen har vi
match fem dagar i veck-
an och hoppar över trä-
ningen", säger han.

"För många är i för dålig fysisk form"

UMEÅ. Det ställs höga
krav under polisutbild-
ningen – men få på fär-
diga poliser.

Det enda som ford-
ras är godkänt skjut-
prov en gång per år.

Över 70 procent av polis-
männen är äldre än 40 år.
Var tredje är över 50 och
dåligt rustade för sitt jobb.

Vi har alltför många
som inte är i fysisk
trim. När jag spelade hock-
ey hade vi tre fyra träningar
innan vi spelade matchen.
Inom polisen spelar vi
match fem dagar i veckan
och hoppar över träningen,
säger Jonas Hansson.

Trots att det finns en ut-
bildningsplan är det få som
dyker upp.

Han tror att det finns
två anledningar:

- Tidsbrist då poliser
måste fylla hål i tjänst-
göringslistorna.
- Ointresse – både från
personalen och från
cheferna.

Finns det inga kon-
trollmöjligheter tappar
även de ambitiösa motiva-
tionen till slut. Vi behöver
utbildningar där man stäl-
ler faktiska krav, tycker Jo-
nas Hansson.

Han säger att en lat polis
har allt att vinna inom da-
gens organisation.

Ingen tackar en för ett
gott jobb. Det enda man
riskerar – om man sköter
sitt jobb – är anmälningar
från gripna, hot och risk för
stryk. Om man inte jobbar
råkar man inte ut för detta.

Zendry Svärskrona